

staa. Men saaledes er Forholdet nu en Gang. Jeg kan beklage, at det er saaledes; ud fra et kristeligt Synspunkt vil det være umaadelig vanskeligt overhovedet at lovgive om folkekirkelige Anliggender, og ud fra et kristeligt Synspunkt er en Statskirke i det hele en Urimelighed, det indrømmer jeg; men nu staa vi en Gang med den. Jeg vil i alt Fald forvare mig mod at være medskyldig i en „Forbrydelse“. Der er ikke foregaaet andet end slet og ret et Forsøg paa at opfylde Grundlovens § 75.

Formanden: Folketingsmanden for Københavns 5te Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Borgbjerg: Det kunde ikke falde mig ind at indlade mig paa en Fortolkningsdebat med det ærede Medlem (Moltesen) om denne Grundlovsparagraf. Men det ærede Medlem er ikke uvidende om, at der er mangfoldige i Folkekirken og udenfor Folkekirken, der dele min Opfattelse, ligesom der er adskillige, der dele hans, og at det var kirkepolitisk Tradition her i Tinget indtil det, jeg kalder den J. C. Christensenske Periode, at staa paa den Opfattelse, jeg har gjort gældende. Alle de gamle Venstremænd her i Tinget, der deltog i Kirkedebatten — sidst var det, saa vidt jeg ved, Harald Holm —, have hævdet den Opfattelse, jeg har gjort gældende, og jeg kan ikke se, at der i Grundlovens § 75 indeholdes et Tilsagn om en samlet repræsentativ Kirkeforfatning i Kirkekommissionernes Forstand. Jeg kan ikke se andet, end at en Kirkeforfatning i Grundlovens Aand var det ogsaa, naar vi fik en Lov om Sognebaandsløsning, en Valgmenighedslov, en Lov om Kirkernes Brug, en Præstevalglov, en hel Række kirkelige Love. At det er en „Forfatning“, der „ordnes ved Lov“, forekommer mig ganske givet. Men vil nogen endelig søge at komme til Bunds i dette Spørgsmaal, henviser jeg til et Skrift, der udkom for en Del Aar siden under de tidligere Kirkedebatter, et Skrift af Pastor Monrad, hvor han gennemgaaer denne Paragraf og dens Forhistorie og alle de Bemærkninger, der ere fremkomne i Udvalgsbetænkninger o. s. v. Hele dens Forhistorie gennemgaaer han Punkt for Punkt, ogsaa alt det, som det ærede Medlem nu henviste til, og saa finder han dog, at der er størst Sandsynlighed for, at man ikke ved denne Grundlovsparagraf i den Form, den fik, tilsigtede

at forpligte til at skabe en Kirkeforfatning i Kirkekommissionernes Forstand.

Formanden: Folketingsmanden for Ringkøbing Amts 4de Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Moltesen: Jeg vil blot bemærke, at jeg meget godt ved, at der har været adskillige, der have set paa Tingene som det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds (Borgbjerg): Men jeg er ogsaa lige saa overbevist om, at det er en Bortfortolkning af denne Paragrafs egentlige Mening for at faa den til at staa bedre i Overensstemmelse med deres kirkelige Synspunkt — et Synspunkt, jeg i og for sig deler; men jeg bøjer mig for, hvad Loven, Grundloven, siger. Jeg ved godt, hvad Pastor Monrad siger, jeg kendte ham nøje og har ogsaa læst hans Skrifter; men jeg har altid været uenig med ham paa dette Punkt og er det stadig ud fra dette, at Biskop Monrad siger i 1850 i Rigsdagen, da der er Tale om en Bevilling til en Kirkekommission: „Det gælder ikke, at man siger ved saadanne Forslag, jeg synes ikke om Kirkeforfatningen, thi den vil føre til mindre Frihed; det gælder ikke i denne Henseende om det, hvortil Hjertet bøjer sig“ — mit Hjerte bøjer sig ogsaa dertil — „men det gælder om at søge Hold for vor hele Udvikling i Grundlovens Bestemmelser svækkes en Paragraf, fordi man tror at kunne tage sig det saa let dermed, svækkes ogsaa en hel Del andre“. Og i samme Sammenhæng siger Grundtvig, der saa længe, han kunde, har bekæmpet Tanken i denne Grundlovsparagraf i den Forstand, hvori nu Grundlovens Fædre have ment den: „Dertil kommer, at der skal gives en Lov om Kirkens Forfatning, hvad jeg finder at være et uheldigt Løfte, men da det nu en Gang er givet, skal det ogsaa indfries; derfor ser jeg ikke den mindste Grund til, at Rigsdagen skulde nægte vedkommende Minister en passende Sum til at forberede et saadant Lovforslag“. Efter min Mening vidne de meget klare Udtalelser fra disse to Mænd, som i den Sag staa bestemt imod hinanden, om, at det at faa en samlet Kirkeforfatning er Meningen med Grundlovens Paragraf 75. Men det er jo en Sag for sig, hvordan man stiller sig til den. Men det var, synes jeg, en Nødvendighed for det Parti, der kom til Magten paa dette: Grundlovens hele og fulde Udførelse, netop ogsaa at forsøge at opfylde denne Løfteparagraf ligesom de andre Løfteparagraffer.